

overbevist om, at de finantstielle Offre, som et befæstet Kjøbenhavn vil koste, ikke staar i noget rimeligt Forhold til vort Lands Kræfter, og jeg tror, at en fortsat Forsølgelse af denne Plan vil være en væsentlig Hindring for, at vi igjen kunne komme ud af den uregelmæssige Forfatningsstilstand, hvorunder vi nu leve.⁹ For saa vidt der ogsaa fra et rent militært Synspunkt er blevet gjort Indvendinger mod denne Plan, skal jeg lade disse Indvendinger ligge, thi jeg ikke kan nægte, at man, naar man ser hen til, hvorledes denne Plan de forskjellige Gange, den har været forelagt Rigsdagen, har antaget temmelig forskjellige Skikkelser, vel kunde komme noget i Tvivl om, hvorvidt den ogsaa rent militært betragtet kan siges at være tilstrækkelig modent overbeiet. Om det vigtige Spørgsmaal, hvilken Nytte vi vil kunne vente af Kjøbenhavns Befæstning, skal jeg, efter at denne Sag har været saa stærkt debatteret, fatte mig i Korthed. Den Gang, da Tanken om Kjøbenhavns Befæstning fra Landfiden første Gang for Alvor kom frem, var det nogle faa Aar efter den uhyggelige Krig med Preussen og Østerrig, under den bitre, jeg kan næsten sige febrilske Stemning imod Tyskland, som denne Krig havde affødt. Det maa upaatvivlelig meget tilskrives denne Stemning, naar mange, ogsaa Ikke-Militære, strax sluttede sig til denne Tanke, og deri saae et nødvendigt Bolværk mod fremtidige Angreb fra Tysklands Side. Nu, da Sindene ere blevne noget mere beroligede, tror jeg ikke, at der er ret Mange, der tro, at vi, hvis Tyskland virkelig vilde gjøre os Kortsæd, skulde derimod have et tilstrækkeligt Bolværk i et befæstet Kjøbenhavn. Det staar formentlig klart for Alle, at hvis Tyskland virkelig vilde vor Selvstændighed tillids, da vilde det ganske vist først og fremmest besætte Sylland og Sjn, og det vilde det gjøre saa meget lettere, som vi netop har lettet dette ved at indrette os saaledes, at vi, da vi ville forsvare Kjøbenhavn, nødes til at koncentrere næsten vor hele militære Styrke oppe paa Sjælland.

Men dernæst hedder det ogsaa for det meste, at det er under en Krig mellem flere Stormagter, som i og for sig ikke have til Hensigt at gjøre os noget Ondt, at en Befæstning er nødvendig, for at vi skulde kunne forsvare vor Neutralitet. En stærk Væbning til Forsvar for en Neutralitet kan ganske vist være meget naturlig for en Stat, om hvilken det i Almindelighed antages, at den baade har Villien og den fulde Evne til at kunne hævde sin Neutralitet, men det store Spørgsmaal er, om man, fordi vi lægge

en Vold og nogle Forter ved Kjøbenhavn, vil tiltro os ikke blot Villie — det kunne vi ganske vist ingenlunde gjøre nogen sikker Regning paa — men ogsaa den tilstrækkelige Evne til at forsvare vor Neutralitet. Det store Spørgsmaal er, om vi, naar vi paataa os det som en Pligt at forsvare imod Alle og Enhver et saa vigtigt strategisk Punkt, som et befæstet Kjøbenhavn i mange Tilfælde vil kunne være, om vi da, svage som vi ere, ville kunne vække en tilstrækkelig Tillid til, at vi ogsaa ville se os i Stand til at opfylde den Pligt, som vi saaledes ved vore Befæstningsanlæg have paataget os, thi kunne vi ikke det, ligger det jo overmaade nær, at netop den Omstændighed, at vi have et saa vigtigt strategisk Punkt inde, kan afgive en Anledning for en af de trigsførende Magter til selv ved egen Magt at ville sikre sig imod, at dette Punkt kommer i Fjendens Besiddelse. Det forekommer mig, at de Erfaringer, vi have gjort ved Aarhundredets Begyndelse, om hvad det førte til, at vi den Gang stillede os op, som den, der med væbnet Magt vilde kunne forsvare vor Neutralitet, den Gang vi dog forholdsvis vare meget stærkere, end vi nu ere, at disse sørgelige Erfaringer kunne indeholde en Opfordring for os til at betænke os.

Men nu det finantstielle Spørgsmaal. Jeg har tidligere tilladt mig at fremhæve, hvorledes det efterhaanden er kommet dertil, at vi med Hensyn til vore Militærudgifter ikke følge det Exempel, som gives os af andre mindre Stater her i Europa, men at vi derimod, naar disse Udgifter beregnes i Forhold til Folkemængden, meget snarere have taget de store Militærmagter, som kræve en afgjørende Indflydelse paa Europas Anliggender i det Hele, til Rettefnor. Jeg har tidligere paavist, at vi i Aaret 1882 udgav til Militærvæsenet omtrent det Samme pr. Hoved af Befolkningen som det mægtige Tyskland, nemlig noget over 8 Kroner pr. Hoved. Senere ere Militærudgifterne stegne baade i Danmark og Tyskland, men i hvilket forskjelligt Omfang! I Tyskland udgjorde de efter Budgettet for 1885—86 omtrent 8½ Krone pr. Individ. Naar man dertil lægger de forrige Udgifter, som senere ere blevne vedtagne, løbe Udgifterne omtrent op til 9 Kroner pr. Individ. I Danmark derimod udgjorde efter Regnskabet for 1885—86 Udgifterne allerede 9 Kr. 40 Øre, og efter Budgettet for 1886—87, indeværende Aar, naar man medregner den foreslaaede Til-lægsbevilling, gaar Udgifterne op til 11 Kr. 60 Øre pr. Individ. Udgifterne til Gen-darmeriet regner jeg fra. Efter det Budgetforslag, der nu foreligger for 1887—88